

Tove Riskan, Veijo Laineen ja Matti Raatikaisen kertomus
 matkasta Pöytyälle, Oripäähän sekä Haaroisten kartanoon
 12.2.1981.

*Tervelehti
 rak. muutt. tsto
 A.S.*

Matkan tarkoituksena oli tutkia ja valokuvata Pöytyän kirkon lattian alla olevat maalauksin koristetut hirret sekä tarkastaa lattianalustan kosteus- ja lämpötilannetta. Oripään kirkossa oli otettava restauroinnin jälkeisiä kuvia Suomen Kirkotteosta varten sekä tarkastaa sakariston ullakolla oleva Ehtoollis-
 taulu pitäen silmällä sen mahdollinen siirtäminen seurakuntasaliin.

Pöytyän kirkko

Vuonna 1980 oli kirkon korjauksen yhteydessä havaittu lattian alla olevissa niskahirsissä liimamaalilla suoritettua koristelua. Näitä hirsistä havaittiin kolme. Ne olivat pyöreiksi veistetyt ja alkuaan sokkelilla seisonet, yhteensä n. 3 m pituiset. Maalauskoristelu oli valkoista marmorointia, johon oli käytetty suurimmaksi osaksi vihertävän sinistä ja punertavan ruskeaa. Samaa väriä esiintyy kirkkomuseossa säilytetyn vanhan alttarilaitteen pylväissä. On todennäköistä, että nämä hirret kuuluvat 1820-luvun sisustusdetaljeihin (vrt. kirkonkokouksen pöytäkirja 27.4.1823: sisänurkat on varustettava pilareilla). V. 1823 turkulainen lakkaaja Jansson maalasi uuden sisälaudoituksen ja kiinteän sisustuksen.

Kun kirkon sisustus uusittiin C.J. V. Heidekeinin 1886 laatiman ehdotuksen mukaan, on nämä pilarit korvattu nykyisillä kimpupilareilla ja siirretty uusitun lattian tueksi.

Lattian alla näkyi myös ainakin kahdessa hirressä T:n muotoisia loveja, jotka lienevät edellisten penkkien kiinnityskohtina.

Oripään kirkko valokuvattiin sekä sisältä että ulkoa.

Sakariston ullakolla säilytetään joukko keskiaikaisia veistoksia sekä vanhaa alttaritaulua, jonka Ehtoollista kuvaava alaosa on tarkoitus siirtää seurakuntataloon. Maalaus oli ostettu 1849 Pöytyän kirkosta, ja on lakkaaja Janssonin tekemä. 1823. Verraten alkeellisen maalauksen esikuvana on ollut joku Rubensin Milanon Galleria Brerassa olevan samanaiheisen taulun mukaan tehty kuparipiirros. Se on maalattu öljyvärein kankaalle, ja rakoilee nykyään jonkin verran. Missään tapauksessa taulua ei voi siirtää suoraan nykyiseltä paikaltaan lämpimään seurakuntasaliin, ja joka tapauksessa museoviraston konservaattorin pitäisi

käydä paikalla ja pingoittaa kangas sekä mahdollisuuksien mukaan kiinnittää värin. Tämä voisi tapahtua kesällä virkatyönä, jos Oripään seurakunta kääntyy museoviraston puoleen, esim. soittamalla suoraan konservaattori Waismaa-Pietarilalle, joka on jo aikaisemmin tarkastanut Oripään museoesineitä.

Muulla havaittujen lattiasieniongelmien vuoksi tarkistimme kirkon sokkelin. Sokkeli on rakennettu luonnonkiviästä muuratena. Siihen ei ole jätetty tuuletusaukkoja. Sokkeli oli kauttaaltaan viherlevän peitossa. Levän voimakas kasvu viittaa siihen että sadevedet hakeutuvat sokkelikaivantoon sekä mahdollisesti sokkelitilaan. Kirkon lämmitysjärjestelmä sekä alapohjan rakenne on muutettu 1960 luvulla ja tällöin muutettiin myös sokkelitilan kosteusolosuhteita.

Näiden havaintojen perusteella suosittelomme että sokkeliin raivataan aukko mistä voidaan tarkistaa alusrakenteiden kunto. Mikäli lahottajasieniongelmaa ei vielä havaitakaan pidämme erittäin tärkeänä että kirkon jokaiselle seinälle sokkeliin tehdään 30 x 40 cm tuuletusaukot sekä estetään sadevesien tunkeutuminen sokkelitilaan pinta-ohjilla.

Haaroisten kartanossa totesimme perustamisen vahvistuksen jälkeen halkeamiin asetetut laastisillat ehjiksi joten työ oli ilmeisesti onnistunut.

tutkija

Tove Riska

Työpäällikkö

Matti Raatikainen